

STM 1927

Abbé Vogler som programmusiker

Av Patrik Vretblad

© Denna text får ej mångfaldigas eller ytterligare publiceras utan tillstånd från författaren.

Upphovsrätten till de enskilda artiklarna ägs av resp. författare och Svenska samfundet för musikkforskning. Enligt svensk lagstiftning är alla slags citat tillåtna inom ramen för en vetenskaplig eller kritisk framställning utan att upphovsrättsinnehavaren behöver tillfrågas. Det är också tillåtet att göra en kopia av enskilda artiklar för personligt bruk. Däremot är det inte tillåtet att kopiera hela databasen.

ABBÉ VOGLER SOM PROGRAMMUSIKER.

AV PATRIK VRETBLAD, Stockholm.

Under de år, 1786—1799, som Abbé Vogler tillbragte i Sverige, utövade han en musikalisk verksamhet, som ej blott väckte stor uppmärksamhet hos den tidens musikälskare utan även lämnat varaktiga spår efter sig i svenska musikens hävder.

Hans verkliga betydelse för särskilt huvudstadens musikliv får ej överskattas, men ingalunda heller, såsom skett, undervärderas. För musikundervisningen har Vogler vid en tidpunkt, då K. Musikaliska Akademiens läroverk av ekonomiska skäl ej kunde fylla sin uppgift, genom sin »Nationella skola» verkat gagneligt. Genom sin konsertverksamhet såsom hovkapelletts chef har han i musikprogrammen infört flera av sin samtids främsta mästarenamn, såsom orgelvirtuos har han väckt allmänhetens intresse för orgeln som konsertinstrument och såsom praktisk musiker genom inrättandet av K. Hovkapelletts Änke- och pupillkassa säkrat sitt namn i hovkapelletts ärorika annaler.

Driven av en otrolig reklamlust och ett begär att väcka sensation gick han ej minst som orgelspelare ofta för långt i sin fördomsfrihet i fråga om valet av musik inom en kyrkas helgade murar. Han stämplades också av många samtida krönikörer såsom charlatan. Ännu tio år efter hans avresa från Sverige levde hans minne kvar i musikmedvetandet, varom följande uttalande i Phosphorus 1810, sid. 110, bärtalandevittnesbörd.

»Herr Abboten Vogler har otroligt genom sitt vistande i Sverige bortskämt kyrkospelningen. Efter hans tid kan ingen organist passera för försvarlig, om han ej på orgelverket kan spela herdesång, väcka åskdunder och stormväder; kort, upp-röra himmel och jord. Vogler visste väl, att detta hokus pokus ej hörde till musiken, utan endast bör användas, då allmänheten för kontant betalning låter sina slappa sinnen kittlas genom onaturliga medel. Man skyndade efter vanligheten att

imitera hans orimligheter, men hans talang att kontrapunktera en melodi och exekvera fugor, detta blef naturligtvis en hemlighet för herrar organister.»

I detta uttalande, som ju ger både ris och ros åt orgelvirtuosen Vogler, beröres just en sida av hans konstuppfattning, som jag ansett värd att närmare skärskådas, nämligen hans smak för tonmålningar, för programmusik.

Det torde ha varit Voglers rykte som orgelvirtuos, som ådrog honom konung Gustaf III:s uppmärksamhet, ty det var under en konsertresa på kontinenten, som han i Amsterdam mottog konungens kallelse att komma till Stockholm som lärare åt kronprinsen och som kapellmästare vid operan.

Hans första möte med Stockholms musikpublik skedde också vid en orgelkonsert i Maria kyrka den 29. juni 1786. I annonsen, där han förgyller sitt namn med titlarna »Churfurst-Pfalz Bajerske Andelige Rådet, förste Hof-Capellmästaren och offentlige Läraren i Musicaliska Wettenskapen, Herr Abee Vogler», meddelas även, att han »påfunnit ett nytt sätt att på Orgor efterhärma alla Instrumenter». Programmet till denna första konsert — som hedrades med Drottningens närvaro — har ej anträffats, men kan med fullt fog antagas ha varit sammanställt i samma anda som för den andra orgelkonserten, som gavs i Tyska kyrkan den 3. juli¹. Till denna dag annonseras »En /Andelig/ Orgel-Concert /innehållande/ Musicalisk Målning af Hufvud-Scenerna af Sauls och Davids Historia enligt Bibelen.»

Med minutiös noggrannhet anger Vogler »målningens» olika faser, uppdelade i tre delar.

Första delen upptog:

1. Saul utrustar sig för att bekriega Kung Agag.
2. Slaget.
3. Segren.
4. Tacksägelse-Chor som möter Segerherren under Triumphbågen.
5. Samuel förkunnar den olydiga Kung Saul Guds vrede. Sauls ånger.

Efter ett »Mellanspel», upptagande Flöjt-Concert och Variationer, följde

¹ Förmodligen förekom »Yttersta domen» vid första konserten. Se nedan.

Andra Delen:

1. Samuel offerar i Betlehem för att välsigna Isai släkt.
  2. Propheten förkastar de äldste Sönerne som de gå honom förbi.
  3. David, den yngste, kommer tillbaka från herda-lefvernet.
  4. Guds Ande öfvergifver Saul — han är i den Onde Andens våld.
  5. David spelar på harpan för att stilla Sauls raseri.
- Änjo följde ett »Mellanspel» av Klockspel, Choral, Siciliana och Gigue.

Tredje delen:

1. Folkets bestörtning öfver Samuels död.
2. Philisteernes skrik, som försmäda Israel.
3. Samuels skugga, framkallad af trollqvinnan, visar sig för Kung Saul.
4. Slaget. Israeliternas flykt och olycka. Sauls död.
5. David krönes til Kung i Hebron.

Till slut utförde Vogler — med konstnärlig ambition — »En stor Phantasie, som slutar med en Fuga av tre Thema.»

En närmare granskning av programmets många satsdelar visar, att Voglers »målning» ej inskränkte sig till skildring i toner av yttre händelser eller naturscener utan även omfattade återgivande av mänskliga känslor (III: 1) och översinnliga eller fantastiska föreställningar.

Ej mindre lägger han denna sin målningskonst i dagen i sitt program för tredje orgelkonserten, som gavs i S:ta Catharina kyrka den 6. juli och som upptog »Musicalisk målning utaf Printz Leopolds af Brunsvig död» jämte några andra stycken. Nämda målning, som uppfördes vid flera tillfällen, finnes närmare beskriven vid de två konserter, som gåvos i Jakobs kyrka den 23. april 1794 (före och efter middagen) och upptager följande moment:

»Försök af Historiska Målningar i Musiken utaf Hertig Leopolds av Brunsvig död»:

a) Oder-Strömmens sagta lopp. — Vädrets började och tilltagande blåsning. — Vattnets långsamma och värkeliga stigande. — Isdämningarnes utbrytning. Vattnets fulla öfverströmande.

b) Allmännelig förskräckelse. — De olyckligas rop om hjälp, deras gråt och ynkeliga klagan.

c) Hjälden kommer. Hans ädla beslut att rädda Människor. Öfverläggningar och föreställningar däremot af de närvarande, hvilka hans mod och ifver afvisar.

d) Båten går från land. Hans mödosamma väg genom strömmen och arbetande genom drifisen. Vädrets susande. Båten strider mot böljorna — och kantrar.

e) En stor sorg, som upkom af denna beklagliga händelsen.

För publiken tyckes det ha varit ett synnerligen stort nöje att lyssna till Voglers orgelspel och bland åhörarna funnos också de, som ej tvekade att i pressen ge luft åt sin »admiration», för Voglers konst, »den yppersta i sitt slag man hos oss hört», samtidigt uttalas en önskan, att Vogler »wille med något tecken eller utrop på Orgel Läckaren gifwa tilkänna, då et stycke slutades och et annat börjades, då skulle man ännu mera kunna förmärka det sköna i hans Musique, och finna hwad stycke som spelas, hwilket man nu måste gissa sig til, hurulångt det är lidit, och hwilken afdelning som spelas, antingen det är Skeppet i stormen, eller de Dödas upståndelse eller något annat...»¹.

Artikelförfattaren, som kallar sig »Musique-älskare», ger här en antydan om en tonmålning, »de dödas upståndelse», som tydligen syftar på Voglers fantasi över »Yttersta domen», vilken då måste ha uppförts vid 1. orgelkonserten, och som sedermera offentligt annonseras för samma dubbelkonsert i Jakobs kyrka som nyss berördes. Vi återkomma härtill senare.

Uppmuntrad av åhörarnas förtjusta uttalanden går Vogler vidare i sina tonmålningförsök.

»På K. Maj:ts Allernådigste Befallning», såsom annonsen framhåller, gav Vogler den 20. juli (1786) i Katarina kyrka »i Hela Kongl. Hofvets Högä Närvaro — en lika så fullständig Andelig Vocal.... konsert», som den 13. juli. Därvid förekom »Målning af et Sjöslag, som liknar

a) Trumslag, b) Krigsmusik och Marscher, c) Skeppens rörelse, d) Sjögången, e) Canon skått, f) De sårades skri, g) Den segrande Flottans fröjderop».

Denna tonmålning, som ju ej tarvar närmare analys, utgjorde

Facsimile av en skiss av Per Hörberg i Nationalmuseum, Stockholm.

¹ Dagl. Allehanda nr 155, för den 8. 7. 1786.

jämte »Fanfar af Trompeter och Pukor» samt ett »Cantabile» programmets 1. avdelning. Inästa avdelning förekom utom »klockspel» — ett av Vogler gärna använt effektnummer — och en »flöjtkonsert» (orgelsolo) ånyo ett programmatiskt nummer: »Målning av Herdars munterhet etc.» Beteckningen tyder på att närmare förklaring redan tidigare lämnats resp. åhörare. Denna tonmålning, som Vogler utförde vid inalles 12 konserter, disponeras vid en senare konsert på följande schematiska sätt: »Moralisk målning av Herdalefvernet: Deras Redlighet. — Deras oskuld. — Deras Förnöjelse.» Vid ett förnyat utförande talas om »Målning av Herdarnes förnöjelse, afbruten genom et Åskväder, som småningom nalkas, låter höra sin fulla styrka och försvinner m. m. Deras glädje däröfver.» Tobias Norlind gör i sin Beethoven-biografi (sid. 263) troligt, att Beethoven hämtat idén till sin pastoralsymfoni från en av Knecht skriven symfoni 1784. Huruvida Vogler fått inspiration till »Herdalefvernet» från samma håll vill jag låta vara osagt, men idéinnehållet i Voglers fantasi av år 1786 väcker erinringar om Beethovens pastoralsymfoni av år 1808.

Tredje avdelningen av programmet till nu berörda konsert utfylldes av en kantat med text av *Bengt Lidner*, »Helig är Herren». Med Lidner hade Vogler knutit ett fast vänskapsband och fann i honom en ivrig försvarare i pressen gent emot perfida angrepp. Osannolikt är ej att Lidners stora dikt »Yttersta domen» givit Vogler idéuppslag till hans tonmålning öfver detta motto, varvid han dock själv åberopar Rubens' bekanta målning som källa.

Konserten den 20. juli — som satts i stället för en till samma dag annonserad konsert i Tyska kyrkan — uppkallade en musikvän till att i pressen anhänga om att få höra den musik, som varit tillämnad i sistnämnda kyrka, varibland då »Jerichos Belägring i synnerhet, efter Herr Abbéns gudomliga sätt at målande uttrycka sig, skulle visst förtjusa hvarje åhörande». (Stockholms Posten 1786, nr 167, den 12. juli).

Van att beredvilligt tillmötesgå liknande framställningar bjuder Vogler vid sin 6. orgelkonsert, den 14. augusti 1786 i Tyska kyrkan, på denna nya tonmålning, som anges bestå av fyra moment: Israeliternas bön till Gud. — Skall af Trompeterne. — Murarnes nedstörtande. — Segrarens intåg.

Om denna tonmålning berättar Abr. Mankell i sin musikhistoria (del II, sid. 120), att Vogler illustrerade murarnas ned-

störtande genom att med bågge armarna nedtrycka så många manual-tangenter han kunde nå på den för fullt verk registrerade orgeln! Tog han pedalen på analogt sätt, bör ju illusionen ha varit fullkomlig! Vogler synes hava hyst en hög tanke om just denna tonmålning, ty han säger i ett svar på nyss citerade press-insändare (Stockholms Posten den 26. juli) bl. a.: »Jag hoppas ändock med första kunna bli i stånd at uppfylla den upplysta Allmänhetens väntan genom uppförandet av *Jerichos Belägring*, et Arbete i Compositions-Wägen, enkom författadt för at upphöja värdet af den Musicaliska Wettenskapen.»

Närmast därpå följande exkursion på programmusikens vida fält förde honom in på »Characteristiske drag af Konung Gustaf Wasas lefnad», tecknade vid 10. orgelkonserten, den 29. nov. 1786 i Tyska kyrkan. Denna tonmålning tycks ha förekommit blott vid detta enda tillfälle och finns ej närmare förklarad i programmet (annonsen).

Under utnyttjande av en längre tids tjänstledighet från hovkapellmästaresysslan (sommaren 1791—hösten 1793) företog Vogler en resa till södra Europa öfver Portugal till Nordafrika m. fl. trakter och kunde vid återkomsten fagna sina åhörare med »nationell musik» som på viss sätt faller inom programmusikens område. Så t. ex. presenterar han för åhörarna vid sina bågge första konserter (nr 13 och 14) efter utlandsresan (den 4. dec. 1793 före och efter middagen i S:ta Clara) bl. a. kinesisk musik, afrikansk musik och »Mohrernas Liksång i Marocko, utförd i en(?) Adagio». Vid liknande dubbelkonserter den 26. februari 1794 i Jakobs kyrka förekom »Schweitzisk National-Musik» och »Kosackisk Nationalmusik» m. m.

Såsom programmusik bör man föreställa sig den »Skogsmusik», som figurerade i programmen för dubbelkonserterna (17:de och 18:de) den 23. april 1794. Om dess närmare karaktär iakttar både annons och press tystnad.

Större uppseende väckte helt visst ett nytt effektnummer i samma program: »Rubens 'Yttersta Domen', föreställd i Musik». Denna tonmålning uppdelas i följande avdelningar:

a) Högtidlig inledning. b) Basunen ljuder, Grafvarna öppna sig. c) Den förtörnade Domarens Dom afsagd öfver de ogudaktige, som störtas i afgrunden, deras gråt och tandagnisslan. d) Gud kallar de saliga til den Eviga Glädjen. e) Den frögd, som låter höra sig i Låfsånger förenad med Änglarnes chor.»

Voglers rika fantasi bör här ha fått ett stort spelrum och i detta fall höll han sig ju rätt nära till religiösa begrepp och föreställningar. På begäran upptog han samma »imitation af Rubens tafla» vid dubbelkonserterna i S:ta Clara på hösten s. å. samtidigt med bl. a. finsk nationalmusik, gondolierernas sång i Venedig samt en ny målning: »Aftonpromenaden på Rhenströmmen», som också uppfördes vid flera tillfällen, varvid titeln supplerades med »afbruten af Åskväder». Oväder på orgeln var tydligen ett kärt tema för honom.

Vid samma konsert spelade Vogler »Terrassen, Afrikansk Nationalsång», varpå han ger en närmare beskrivning: »När Africanerna bygga sina Terrasser, som tjäna dem till tak, belägga de dem med kalk, hvarefter de genom stampning göras hårdige. Detta arbete verkställes under sång av tvänne Chorer, hvilka vexelvis sjunga denna Melodie, så at den ena sjunger medan den andra stampar».

Man torde kunna inränga även denna »nationalsång» bland hans tonmålningar av rent profan karaktär.

Helt inom det religiösa området faller hans nästa stora programfantasi, som i programmet för en passionskonsert i S:ta Clara den 20. mars 1796 fullständigt återgivits på följande sätt.

»Följande händelser, utdragne ur vår Herres och Frälsares lidandes Historie, och förestälde på orgverket med biträde af en fullstämmig Chorus.

- a) Jesu intåg i Jerusalem.
  - b) Chorus af Israels barn: Hosianna . . .
  - c) Jesus inför Pilati Domstol.
  - d) Chorus af Judiska folket »Korsfäst honom». Pilatus: »Si människan».
  - e) Jesus bär sit kors til Calvarie-berget.
  - f) Jesus: »I Jerusalems döltrar» . . .
  - g) Chorus af Öfverste Presterna, Skriftlärde och äldste: »Är Han Israels Konung, så stige . . .»
  - h) Luc. XXIII: 44 — Math. XXVII: 51, 52, 53. Mörkret. — Förslätens remnande i Templet. — Jordbäfningen. — Grafvarnes öppnande. De heligas upståndelse och uppenbarande.
  - i) Choral i Svenska Psalmboken N:o 154: Ack sorg och nöd.
  - k) Fuga öfver denna Choral på Orgverket.»
- Som synes hade Vogler för detta verk utvidgat den klingande apparaten till att även omfatta kör.

Under b) finna vi körsatsen »Hosianna», vilken väl är den enda bland Voglers kompositioner, som ännu nyttjas i våra kyrkor.

I momentet h) fick Vogler användning för en tonmålning i stil med »Yttersta domen».

På våren 1797 föranstaltade Vogler (den 29. mars) en »högtidlig Concert» i Hedvig Eleonora kyrka i form av »Musikaliskt äreminne» med anledning av konung Gustaf III:s dödsdag. För detta ändamål ville han särskilt hedra sin konungslige gynnares minne med »Försök till en Musikalisk Målning i anledn. af Gustaf III:s Glorieusa Seger i Sjöslaget vid Svensksund». Om arten av denna målning förmåler programmet intet, men man kan våga antaga att den gick i stil med »Sjöslaget».

I samma program förekom bl. a. även »Hertigens af Brunsvig Leopolds död, såsom(!) försök til en Historisk Målning, på visst sätt svarande emot Gustaf III:s uppoffrande, när han vågade sitt lif för Sveriges lycka och ära vid Svensksund.» Hovmannens artighet kunde icke gärna överglänsa abbéns väl svarvade fraseologi.

Tiden för Voglers kontrakterade anställning vid operan i Stockholm nalkades sitt slut, och han börjar ge sin »sista konsert» — ett epitet som återkommer vid hans konserter ännu ett par år framåt. Han fortsätter alltså sina tonmålningar och uppför vid en konsert i S:ta Clara den 27. december 1797 bl. a. en fantasi »Israels seger och Triumph» som omfattade:

- a) Chorus: »Väl är dig Israel». V Bok Mose, 33 Cap. 29 v.
- b) Trompetternes ljud, som skallar ifrån tre Choeurer af Trompetter, placerade på tre särskilte Läcktare.
- c) Chorus: »Herren är den rätta krigsmannen . . .» II B. Mose, 15 Cap. 1, 2, 3 v.»

Avdelningen b) ger en vink om vilka resurser Vogler använde för att ge »målningarna» ökad effekt. Han använde sig ofta av orkester tillsammans med orgeln, varvid en grupp av orkestern (trumpeter och pukor) stod på orgelläktaren och de andra på sidoläktarna. I nyss citerade programs andra avdelning förekom ytterligare en tonmålning, kallad:

- »Det tilkommande eviga. Et försök af Musikalisk Målning:
- a) Högtidlig Inledning.
- b) Dom öfver de Ogudaktige och deras fall i afgrunden.
- c) De Saligas kallelse och deras Sång, förenad med Änglarnas

Sång (hvilken representeras genom två Choeurer af Röster och två Orkestrar.

Chorus: Lammet som dödadt är . . . till evighet. St. Johannis Uppenbarelse, V Cap. 13, 14 v.»

En påtaglig likhet förefinnes i dispositionen av denna målning med den till »Yttersta domen». Den betecknar också den sista formen av Voglers tonmålningar under hans konsertverksamhet i Stockholm. Vid sina avskedskonsorter i Jakobs kyrka den 28. november 1798 (kl. 11 f. m. och 6 e. m.) utförde han ett urval av sina mest populära nummer i en otrolig stilblandning. Där förekom »Vår Frälsares intåg i Jerusalem» (moment ur passions-målningen), inpassat mellan Gigue av Corelli-Geminiani och »Hottentotternas visa», där bjöds på »Jerichos belägring» och »Sjöslag» som kontrast till Händels »Halleluja».

Det var nog mera denna stillösa blandning av konstnärlig musik och krassa effektnummer än dessa senare i och för sig, som uppkallade till den kritik av Voglers orgelspel, som redan i det föregående antytts och som här nedan skall ytterligare belysas. Hans fördomsfrihet i programvalet gick obestriddigen allt för vida. För honom gällde tydligen att till varje pris locka publiken till kyrkokonserterna och han följde då utan tvekan samma metod som den tidens nöjesanordnare (föreläsare av djur, lindansning, trolleri o. d.) ansågo sig böra nyttja i sina annonser. Med sin program-musik har Vogler emellertid visat en icke obetydlig rikedom på fantasi och kan även i viss mån uppställas som en föregångsman till senare tiders musikaliska bataljmålare.

Att han sökte vidga sfären för orgelns uttrycksmöjligheter bör icke heller läggas honom till last, så länge hans fantasier ännu berörde ämnen, som kunde försvara deras plats inom kyrkans väggar.

Han gav emellertid konsorter inom en profan lokal, hos bryggaren Sv. Roos J:or, med användande av ett s. k. »orchestriön» och även på detta instrument återgav han flera av sina tonmålningar. Han hade under en resa i Ryssland fått idén till detta orgelartade instrument, som var lätt transportabelt och därför följde honom på hans konsertresor såväl i svenska landsorten som vid hans avresa från Sverige. Att tonmålningarna på detta instrument emellertid icke kunde förlänas samma effektivitet som på en stor kyrkoorgel är helt naturligt. Den här nedan införda förteckningen över Voglers program vid orgel-

Facsimile av en skiss av J. T. Sergel i Nationalmuseum, Stockholm.

konserterna ger en antydan om vilka fantasier som han fann lämpliga för orchestrion.

Under den sista tiden av sin vistelse i Stockholm var han mest upptagen av bestyr med utgivande i tryck av sina teoretiska verk, koralbok m. m. Han annonserar i pressen (Stockholms Posten 1799, n:o 109, den 16. maj) om dessa verk på följande sätt:

»Jag har utgifwit såsom Svenska Originaler: Inledning till Harmoniens kännedom, Clavér-skola, Generalbas-skola, Organist-skola, 1 och 2 del, tillika med Choral-boken och såsom rättelse af misstag (se Stockholms Posten N:o 91) och til behörig undervisning för små Snillen, ännu riktat mit Harmonisystem genom: Lection til Choral-eleven M. H., bestående:

1) Uti Swar på Critiken 2) Granskning af de tre nya så kallade Profpsalmer med två dertil hörande Tabeller. Denne annonce, jämte den känslofullaste tacksägelse, tror jag wid afresan från Sverige mig vara skyldig åt en wördad Nation, hwilken ådagalagt sin benägenhet icke mindre wid inköpande av mina Arbeten, än wid åhörandet af mina 100 Org-Concerter. Stockholm den 14:de Maji 1799. Ab. Vogler.»

Hans teoretiska verk ökades slutligen med ännu ett, varom annonseras i Dagl. Allehanda den 7. augusti 1799, (nr 178):

»På flere Musik-älskares begäran utkommer i Magister Uppers Boklåda Abboten Voglers andra Lection till Choral Eleven M. H. bestående

1) Uti en Philologisk Afhandling om tonlärans konstord och Alfabetiskt Lexicon i form af et Swenskt Musikaliskt Lexicon; 2) Uti ransakning af stulne satser; 3) Uti jämförelse af den nye Swenske Choral Boken med några Arbeten av Sebastian Bach och andre Auctorer, såsom continuation af Organist-Scholan, jämte fyra därtill hörande graverade Tabeller.»

I avskedsbrevet uppger han antalet av sina konserter till 100 i Sverige och i själva verket betecknar han i annonserna sina två sista konserter i Jakobs kyrka såsom den 99. och 100. (Jubel-konsert).

I den förteckning jag med ledning av Stockholmspressens annonser och bevarade program upprättat över Voglers orgelkonserter och som återgives här nedan ha samma konserter n:is 35 och 36. Härtill komma 12 konserter på »orchestrion», samtliga givna i Stockholm. Resten måste alltså avse konserter

i den svenska landsorten. Så t. ex. gav han i april 1791 två konserter i Göteborgs domkyrka med bl. a. Svensksund-målingen.

Voglers nyss citerade avskedsbrev uppkallade en anonym författare till ett längre opus i Stockholms Posten, vars innehåll liksom svaret därpå äro ägnade att komplettera de intryck om Voglers konst man redan hunnit bilda sig genom studiet av hans här berörda konsertprogram. Det bör tilläggas, att Vogler vid avresan från Sverige tog vägen till Danmark.

(Ur Stockholms Posten, 1799, nr 114, den 22. maj.)

»Då Herr Abbe Vogler, genom Annonce, så väl i Dagl. Allehanda som Stockholms Posten, gifvit tillkänna sina utgifne originale Arbeten, sin oförmodade förestående bortresa, samt sin tacksamhet för Publikens bewägenhet vid åhörandet af dess hundrade Orgel Concenter (denna tålmodighet bör sannerligen ock betackas) fordrar höfligheten at Publiken tillbaka ej förtiger den smärta den känner wid denna oersätteliga förlust.

Grekland har länge skrutit af sin *Orphé*, men Sverige skal nu kunna med billighet högmodas, då det nu längre tid inom sitt sköte hyst en man, med hwilken ingen jämförelse äger rum. Den gamle Orphé sjöng endast för örat, men vår nye sjöng isynnerhet för ögat. Förgäfvos bemödar sig nu Afunden och Tadlet, at med Charlataneriets namn utbasuna dess högre steg i den musikaliska fullkomligheten. Ett annat land, mera rättvist än vårt, skal weta at både bättre belöna och ära werldens första Musicaliska Snille. Redan efter sin förtjenst känd i våra Grann-Riken wäntas han der med öppna armar, och Loftalaren och Skalden stå redan färdige at, i sjungandet af hans ära, sjelfve få det präktigaste accompagnement at directe gå til odödligheten.

En enda förebråelse, men ack! gifven af saknaden och ömheten, måste vi ändå göra vår *Orphés* skugga. Hvarföre har Herr Abbén ej i Sverige realiserat den önskan Danske Publicum redan för et år tillbaka så ifrigt och enständigt gjorde? Hvarföre ej låta oss få se höjden af alt tänkbart för den Musicaliska Möjligheten?

Skal då et annat Rike dela äran af detta mänskliga snillets första påfund? Hade man blott vetat, at Herr Abbén så snart ärnade öfvergifva oss, sannnerligen skulle icke då Publikens hjerteliga önskan nog förmått hans upriktiga och tacksamma hjerta til en Afskeds-Concert, och uti den sett sin och Utländingens sammanstämda och här nedan anförde önskan upfylld. Nu då de bestälde skjutshästarne förhindra uppfyllandet här af i Hufvudstaden, bedje vi ödmjukeligen, at Herr Abbén med wälbehag wille genomläsa nedanstående öfersättning, och uti en af Småstäderna upföra den af Danskarne projecterade Concert. Vårt Land skal då odelt derigenom njuta en ära, som i efterwerldens tideböcker skal i rang sätta det högt öfver Italiens utskrikne stränder, och åhörarne skola med en skyldig tacksamhet ända från Söder Telje till Helsingborg bestå en hederlig skjutspenning.

MÅLANDE MUSIK.

Ut fama est homini, exinde solet pecuniam invenire.
Plautus.

(Detta stycke är taget utur *Kopenhagen im Jahr 1798, eine Wochenschrift*, Erster Jahrgang N:o 5.)¹

Kongl. Swenske Musik Directeuren Abbé Vogler, som här redan för några år sedan lät höra sig på åtskilliga Orgvärk, är nu åter i sommar hitkommen. Strax efter ankomsten gaf han Canzliet underrättelse om sin nya Upfinning, nämligen af ett nytt slags Orgor, som ej allenast mycket hastigt kan byggas, utan äfven vida öfverträffar alla andra hittills hörda Orgwerk; tillika erbjöd han sig inrätta en dylik Orgel, ifall en ny kyrka skulle bli bygd. (Kanske har Herr Vogler trott at den Marmorkyrka man här i Köpenhamn redan under Christian IV:s tid begynte bygga, och hvartil Peters kyrka war modellen, nu strax skulle upbyggas.) Men för at i förväg bevisa at han verkligen war i stånd at hålla ord, wille han inom åtta dagar på egen bekostnad efter sin plan omändra Orgelverket i Tyska kyrkan på Christianshamn, och til betalning begärte han blott tilstånd at sedermera i samma kyrka få ge en Concert. Orgelen öfverlemnades honom strax af Organisten, och Orgbyggaren och han erhöill äfven tilstånd at der i kyrkan upföra en Concert, likväl med den inskränkning, at Entrébilleten ej fick säljas högre än til 3 mark Dansk. — Härpå lät han, sedan han omändrat Orgelen Onsdagen den 18 julii i härvarande Adress Tidning trycka följande Annonce: (Denna Annonce är verkligen så pusslustigt författad, at jag icke kan underlåta at deraf meddela en trogen •öfversättning).

CONCERT.

Fredagen den 20 Julii e. m. kl. 6 uppför Abbé Vogler i Tyska kyrkan på Christianshamn² en Orgel Concert, som består av följande stycken:

Första Avdelningen.

- 1:o Seraphim-Riddarnes Marche i Stockholm.
- 2:o En Maroccansk Liksång utarbetad i en Adagio.
- 3:o En sång af Hottentotterne i Cafferlandet, bestående av 3 takter och 2 ord Majema-Majema hu-hu-hu.
- 4:o På begäran: Jerichos belägring.
  - a) Israels bön till Gud.
  - b) Trumpeternes ljud.
  - c) Murarnes instörtande.
  - d) Segervinnarnes intåg.

Andra Avdelningen.

- 1:o En Flöjt Concert. Allegro, Polonaise, Angloise.
- 2:o Cheu-Teu. Chinesisk Musik.
- 3:o Nu hwilar hela jorden.
- 4:o Aftonpromenaden vid Rhenströmmen, afbruten af ett åskväder.
- 5:o Contrapunctum floridum.

Det är bekant huru lätt Compositeuren går öfwer til pedanteri, huru lätt han blifwer osmakelig, då han vil nyttja Musiken aldeles såsom färgor; och

¹ Not i den citerade tidningen.

² = Christianshavn, jfr V. C. Ravn, Konserter og Musikalske Selskaber ældre tid, sid. 197.

huru swårt det för öfrigt är at måla genom toner, kan den, som til och med sjelf ej är Musicus, lätt inse. Derföre bör man ej heller förundra sig öfwer, at verkliga kännare ej fällt något smickrande omdöme öfwer denna brokiga Concert. Han har wisat obeskrifligen mycken färdighet, hörde jag sägas, men spelt otydligt och obegripligt; dock skal Flöjt-Concerten warit rätt god. Den besynnerliga Annoncen lockade likväl 1000 eller 1200 människor i Kyrkan, så at hr Vogler fick sit besvär med Orgelens omändrande ganska väl betäckt: Många skola också hafva gått på Concerten för at *se den*.

Då Hr Vogler, som av ofvananförde Annonce kan synas, på andras begäran gifvit Jerichos belägring, tage vi oss äfven den friheten at be Hr Vogler wara så god at måla några stycken och sedan låta oss offentligten få höra dem, i fall han framdeles skulle få tilstånd at gifwa flera Orgel Concenter. Hela Concenter torde kanske då bli gifven i följande ordning.

Första Afdelningen.

- 1:o Solens uppgång.
- 2:o Solens nedergång.
- 3:o Kantiska filosofien.
- 4:o Lungsoten.

Andra Afdelningen.

- 1:o En owanligt stark Sommarhetta.
- 2:o Den grufweliga skarpa köld, som inföll år 1748 i Petersburg.
- 3:o Den Naturliga Religion.
- 4:o En solförmörkelse.

Skulle denne Concert komma til verkställighet lærer Hr Abbé Vogler få många flere åhörare, än han hade på sin första; ock skulle han wäl och tydligt kunna måla alla de föreslagna stycken (och huru kan man wåga twifla derpå), lär knapt någon annan målande Musicus göra honom första rangen stridig.

Slutligen wåge vi blott i ödmjukhet tillägga denna begäran: at i fall det skulle lyckas Hr Vogler at wäl upföra ofvannämnde Concert, han då en gång wille wara af den godhet göra försök at sätta en *Människja* i Musik, aldeles på samma sätt, som en Målare skildrar: Det är han låter en person sitta för sig och componerar öfwer honom en Musik, som uttrycker des anletsdrag, temperament, statur och så widare, så at om en af denne personens bekanta hörde denna Musik skulle han strax deruti igenkänna den i Musik satte Människjan. Om man här analogiskt slutar måste wäl detta kunna låta sig göra, och jag twiflar, at det nånsin kan lyckas Musiken at i werk sätta något swårare, än utförandet av detta project.

Äfwenwäl finna wi i Adress Tidningen för Fredagen den 27 Julii följande nya kungörelse af Hr Vogler:

Måndagen den 30 Julii e. m. kl. 6 upföres af Hr Vogler i Wår Frälsares kyrka en Orgel Concert hwaruti, förutom andre stycken, förekomma tvänne Målningar: *Del hemliga Ordet*, som Job hörde om natten af en ande, i anledning av 6 och 7:de Cap. af Jobs bok; och en *Sjöslagting*.

Förkunnandet af denna nya Concert har gjort at man nu mera ej det minsta drager i twifvelsmål, at ju Hr Vogler verkställer vår äfwanför gjorda önskan; ty den som wågar påtaga sig, at genom Orgeltoner göra fattligt och begripligt at en ande talar, at denna anden talar hemligt, at den talar om natten, wi-

dare at Job hört hvad som blifwit talaðt, at han hört det talade hemligen, och at han nattetiden hör det af en ande, för honom måste det vara likalätt at föreställa Lungsoten, Kantiska Philosophien, Solförmörkelsen och så vidare.»

Den insinuanta artikeln uppkallar en Voglerbeundrare till ett genmåle som icke å sin sida saknar skärpa i formen.

Vi läsa i Stockholms Posten den 6. juni 1799 (n:r 127) följande:

»Bland de både grundade och stundom kittslige Critiker och Reflexioner, som införas i våra Dagblad har jag ej läst någon med mera förtrytelse än de Anmärkningar, Lofthal eller — — (lika godt hwad det kallas), som i Stockholms Posten N:o 114 finnes införde öfwer Herr Abbé Voglers musicaliske förtjenster i Sverige och dess afsked härifrån. Då Auctor dertil tagit sig frihet at tala i Publikens namn, älfwen å dess wägnar at tolka förlusten af denne werkeligen förtjente Man, borde Publiken med skäl wäntat åtminstone ett sundt omdöme öfver sjelfva saken och en grundad wederläggning af det som kunnat komma derunder, äfvensom et billigt, ja högst rättvist erkännande af Herr Abbéns kunskaper och sällsynta musicaliske talang. Man finner intet af allt detta; man ser endast Anmärkarens bemödande at genom et platt ironiskt beröm dels med eget snille, dels med tillhjelp af Danskt omdöme, förlöjligen Herr Abbéns musicaliske både Theorie och Praxis. Herr Abbén är säkert ej så obillig, jag wägar äfven säga otacksam, at han deri tror sig igenkänna någon publik röst. Hvad har väl Anmärkaren sagt på dess 3:ne sidor. Förlorar eller winner Herr Abbén något uti sin verkliga förtjenst genom en sådan Granskare och Lofthalare? Låt oss medge at i dess Concertannonser stundom fins något öfwerdrifwet eller så kalladt Charlatanerie. (I hwilken wetenskap fins väl ej det?) Då det nu är en afgjord sanning, lika gammal med werlden, at det owanliga och det förunderliga är det som Allmänheten mäst springer efter, bör då ej en Musicus äga samma rättighet som hwar och en annan, som genom öfwerlägset förstånd och slug uträkning, wet draga nytta af de swagares tycke och smak, den nämligen at gifwa den stämpel och det wärde åt dess talang som, på et lofligt sätt, utan tvång kan inbringa ägaren största vinsten. Herr Abbén har följt detta både naturens och politikens bud, annonserat Concerter och förunderligheter, wunnit sit ändamål, mängden och med den pengar. Två Tredjedelar ha säkert snarare wägat sin billett på Jerichos Belägring, Aftonpromenaden på Rhenströmmen, Yttersta Domen, Sjöslagningen och på flera dylika inviter, än på annonsen af den förträffligaste Allegro Maestoso, Adagio, Rondo, Presto, Prestissimo och alla de Titlar, hwaraf Musicaliske Dictionnairer öfwerflöda och Almänheten ej förstår. Om detta *pia fraus* at öka sin inkomst bör klandras, må Moralisterna afgöra; men Herr Abbén har erfarit nyttan deraf, insett ridiculen och tänkt: *Mundus vult decipi-decipiatur*. Således, utan at widlyftigt uppehålla Almänheten med Reflexioner öfwer Herr Abbé Voglers fel eller förtjenst, gör jag den slutsats: At Anmärkaren, om han är Musicus, har skrivit af afund — om han ej är Musicus, af oförstånd, och i hwilket fall som helst, at han haft nog trånga öron för at fatta förtjensten af Herr Abbéns Musicaliske talang, och nog långa, för at deröfver fälla omdöme.»

Till kompletterande av det i inledningen gjorda citat av uttalande om Voglers orgelspel må slutligen återgivas ett dylikt i bunden form av ingen mindre än hans samtida Carl Michael Bellman.

»Till Abbé Vogler, då han spelte Orgor den 18 September 1786.

Abbé Vogler, när du rör
Orgelverkets gudadunder,
Örat med förvirring hör
Skrålet ur tartarens grunder:
Svalgets stormar, sprak och brand,
Hisnad, jämmer, ångst och fasa
de vreda toner rasa,
Som framrusa ur din hand.
Men vid dina milda slag,
När du saligheten målar,
Evighetens klara dag
Förs på morgonrodnans strålar:
Under himlaröstens ljud
Ögat tåras, känslan lider
Bröstet suckar, blodet strider —
Hjärtat fröjdar sig i Gud.»

Abbé Voglers orgel- och orchestrionkonserter avhölls i Stockholm följande dagar:

N:r	Datum	Lokal	N:r	Datum	Lokal
A. Orgelkonserter.			A. Orgelkonserter.		
I	1786 ^{29/6}	Maria kyrka	XXVI	1796 ^{29/8}	Ladugårdslands k.
II	^{3/7}	Tyska kyrkan	XXVII	^{18/12}	Klara kyrka
III	^{6/7}	Katarina kyrka	XXVIII	1797 ^{8/1}	» »
IV	^{13/7}	» »	XXIX	^{29/8}	Ladugårdslands k.
V	^{20/7}	» »	XXX	^{3/8}	Klara kyrka
VI	^{14/8}	Tyska kyrkan	XXXI	^{17/11}	» »
VII	^{27/8}	Maria kyrka	XXXII	^{27/12}	» »
VIII	^{1/11}	» »	XXXIII	1798 ^{30/1}	Tyska kyrkan f. m.
IX	^{15/11}	Tyska kyrkan	XXXIV	^{30/1}	» » e. m.
X	^{29/11}	» »	XXXV	^{28/11}	Jakobs kyrka f. m.
XI	1791 ^{16/8}	» »	XXXVI	^{28/11}	» » e. m.
XII	^{7/4}	» »	B. Orchestrionkonserter		
XIII	1793 ^{4/12}	Klara kyrka f. m.	1	1796 ^{23/10}	Samtliga i Bryggaren Sv. Roos' för sal.
XIV	^{4/12}	» » e. m.	2	^{30/10}	
XV	1794 ^{26/2}	Jakobs » f. m.	3	^{6/11}	
XVI	^{26/2}	» » e. m.	4	^{13/11}	
XVII	^{23/4}	» » f. m.	5	^{20/11}	
XVIII	^{23/4}	» » e. m.	6	1797 ^{29/1}	
XIX	^{12/11}	Klara » f. m.	7	^{3/3}	
XX	^{12/11}	» » e. m.	8	^{6/5}	
XXI	1795 ^{7/1}	» »	9	^{27/5}	
XXII	^{3/5}	» »	10	^{13/10}	
XXIII	^{9/11}	Ladugårdslands k.	11	^{4/11}	
XXIV	1796 ^{3/1}	Klara kyrka	12	1798 ^{17/1}	
XXV	^{20/8}	» »			

Översikt av programmen vid Voglers orgel-(kyrko-) resp. orchestrion-konserter i Stockholm

Anm. Orgelkonserterna (i kyrka) betecknas med romerska ordningstal (I—XXXVI), orchestrionkonserterna med arabiska siffror (1—12).

1. Musikalisk Målning af Hufvudscenerne af Sauls och Davids Historia, enligt Bibelen. — II, IX.
2. Flöjt-Concert (utan satsbeteckning). II, V, IX, XVII, XVIII, XXV, XXX.
3. Variationer. II, IX, XIII, XIV, XIX—XXI, XXVII—XXIX; sist med orkester.
4. Klockspel: Choral, Siciliana, Gigue. II, V, IX, XV—XVIII, XXI, XXVI—XXVIII.
5. En stor Phantasie, med fuga af tre Thema. II, IX, XV—XVIII.
6. »Musikalisk målning utaf Printz Leopold af Brunsvig död». III, VII, XVII—XIX.
7. Gala-Messa. IV.
8. Cantate. »Helig är Herren» (B. Lidner). IV, V, (XXII), XXX.
9. Fanfare. V.
10. Cantabile. V, 1, 2, 5, 7, 8.
11. Målning af ett Sjöslag. V, VII, VIII, XV, XVI, XXII, XXIV, 2, XXVII, 7, XXXVI.
12. Målning af Herdars munterhet etc. V—VIII, XIII, XIV, XXII, XXIV, 1, XXVII, XXVIII, XXXI, XXXV.
13. Flöjt-Concert: March, Polska, Allemande. VI (jfr 2).
14. Harp-Sonate: VI, XVII, XVIII.
15. Jerichos belägring. VI, XV, XVI, XXI, XXVI, XXXV.
16. Choraler. VI, VIII, XIII, XIV, XVII—XXI, XXIII—XXVI, XXIX, XXX, XXXII—XXXVI.
17. Septuor. VI.
18. Nocturne. VI, VIII, XV, XVI, 2, 7, 8, XXXVI.
19. Flöjt-Concert; Allegro, Adagio, Rondo. VI, XIII—XVI.
20. Fantasi och Fuga. VI.
21. Sinfonie. VIII.
22. Harmoni-Musik. VIII.
23. Solo-Concert. VIII.
24. Characteristiske drag af Konung Gustaf Wasas lefnad. X.
25. Ouverture med Scena etc. XIII, XIV.
26. Cheu-Teu. XIII, XIV, 5, 8.
27. Flöjt-Concert: Allegro, Andante, Rondo. XIII—XVI, XIX, XX, XXIV, XXVI, 1, 2, 7, XXIX, 8, 12, XXXIII, XXXIV.
28. Afrikansk musik. XIII, XIV.
29. Mohrernas liksåång i Marokko. XIII, XIV, XVII, XVIII.
30. Klockspel och fuga (jfr 4). XIII, XIV.
31. Ouverture; Marche, Allegro. XV, XVI, 2 (med fuga); XIX, XX, 7, XXXV.
32. Schweizisk nationalmusik. XV, XVI, 8.
33. Kosackisk nationalmusik. XV, XVI, 2, 7.
34. Skogmusik. XVII, XVIII.

35. Siciliana med variationer. XVII, XVIII.
36. Arabisk romans. XVII, XVIII, XXVI.
37. Yttersta domen. XVII—XX, XXVII, XXVIII, XXXIII, XXXIV.
38. Finsk nationalmusik. XIX, XX.
39. Terrassen, Afrikansk nationalsång. XIX, XX, 5 (jfr 28).
40. Gondolierernas sång i Venedig. XIX, XX, XXVI, 2, 7.
41. Aftonpromenaden på Rhenströmmen. XIX—XXI, XXIV, 2, 7.
42. (Corelli) La Notte Natale. XXI, XXIV, XXVII, XXVIII, XXXII—XXXIV, XXXVI.
43. (St. Januarius). Neapolitansk hymn. XXI.
44. Symphoni-Concert. XXI.
45. (Kraus). Bisättningsmusik. XXII.
46. Introitus etc. ur Ordensmusiken. XXII.
47. Esaie Propheten om m. m. XXII.
48. Hosanna. XXII, XXX—XXXIV.
49. (Carillon). Sonate. XXIV.
50. Chorus, enl. Luc. 2: 14. XXIV.
51. Aria cantabile. XXV.
52. (Allegri och Bai). Miserere. XXV.
53. (Palestrina). Improperia. XXV.
54. Ur Jesu lidandes historia. XXV (XXXV).
55. Fuga över Choral 154. XXV.
56. (Händel). Ur »Messias». XXVI, XXXVI.
57. Indisk aria. XXVI.
58. Ouverture. Allegro-Andante-Rondo. 1.
59. Imitation av vissa instrument. 1, XXXIII, XXXIV.
60. Sonate. 1, 8.
61. »Contrapunctum fluidum». 1.
62. Adagio. 1.
63. (Dalayrac). Variationer över ett tema av —, 1, 8.
64. Polonaise. 2.
65. Variationer över »Hönsgummans visa». 2, 7.
66. Sérénade militaire, 5.
67. Marockansk Cantique. 5 (jfr 29).
68. Finsk aria: »Ak minan...». 5.
69. Narva-marche. 5.
70. Svensk visa. »Min far var en västgöte.» 5.
71. Fuga canonica. 5.
72. Ny polonaise. 7.
73. Tonmålning: Gustaf III:s seger vid Svensksund. XXIX, XXXI.
74. Ouverture; Adagio patetico—Allegro. 8.
75. Phantasie i $\frac{5}{4}$ -takt, 8, 12.
76. Gammal svensk dans. 8.
77. Serafimer-Marsch. XXX (jfr 46).
78. Phantasie(orgel). XXX.
79. Veni Sancte Spiritus. XXX, XXXI.
80. Te Deum. XXXI.

81. Specimen Phonasci. XXXII.
82. Israels seger. XXXII.
83. Det tillkommande eviga. XXXII.
84. Ouverture. 12.
85. Skotsk sång. 12.
86. Hottentotternas sång. 12. XXXV, (XXXVI).
87. Adagio. 12.
88. (*Corelli*). Les folies d'Espagne. 12.
89. Cantabile. 12.
90. Vaudeville ur »Gustaf Adolf». 12.
91. Flöjt-Concert. Allegro, Polska, Anglaise. XXXV.
92. (*Corelli-Geminiani*), Gigue. XXXV.
93. Flöjt-Concert. Allegro, Adagio, Gigue. XXXVI.

RÉSUMÉ.

Pendant les années 1786—1799 l'abbé Vogler exerça à Stockholm les fonctions officielles de chef de l'orchestre royal. Il donna en outre un grand nombre de concerts d'orgue où il fit preuve d'un véritable talent de virtuose mais aussi de la plus grande liberté dans le choix de ses programmes.

C'est ainsi qu'il jouait dans les églises des fantaisies musicales sur des motifs religieux ou profanes en un mélange souvent audacieux, comme le montrent les exemples suivants:

»Principales scènes de l'histoire de Saül et David selon la Bible.» — »Récit musical de la mort du Prince Léopold de Brunswick.» — »Tableau d'une bataille navale.» »Tableau de la gaité des bergers, troublée par l'orage.» (Cfr la VI:e symphonie de Beethoven.) — »Le siège de Jéricho.» — »Traits caractéristiques de la vie du Roi Gustave Wasa.» — »Le jugement dernier — d'après le tableau de Rubens.» — »Promenade du soir sur le Rhin.» — »Histoire de la Passion de Jésus.» — »Victoire de S. M. le Roi Gustave III à Svenksund.» — »La victoire d'Israël.»

Tels morceaux à programme alternaient avec des ouvertures, »concerts de flûte», fugues etc. et avec de la musique »nationale»: africaine, marocaine, suisse, cosaque, arabe, finnoise, indienne, chinoise, écossaise etc. Parfois »le chant des Hottentots» était placé près de »l'histoire de la Passion de Jésus.»

Vogler n'en rendit pas moins de réels services à la vie musicale de Stockholm et fit beaucoup pour éveiller l'intérêt du public envers l'orgue considéré comme instrument de concert.